

Stævningssskoven i Boserup i 2004

Fra artiklen "Krat-Vikke – en lyselskende skovplante" i Dansk Botanisk Forenings tidsskrift "URT" nr 2 maj 2004, har vi fået lov af den ene forfatter, laugsmedlem Søren Grøntved Christiansen, til at citere det meste af 2 sider, som belyser noget om driften af det konkrete areal i nyere tid.

Det kan tilføjes at i de følgende 14 år er den stævning, som blev aftalt i 2002, blevet udført, men ikke helt så systematisk som ordnet stævningsdrift bør.

Nu i 2018 har "Vilvorde" så få elever på skovbrugslinjen at de ikke længere kan udføre arbejdet. Og nu vurderer Naturstyrelsen, at en omdriftstid på 20 år formentlig giver bedre mulighed for at den rette genvækst kan hamle op med følgerne af vor tids øgede dyretryk og kvælstofnedfald.

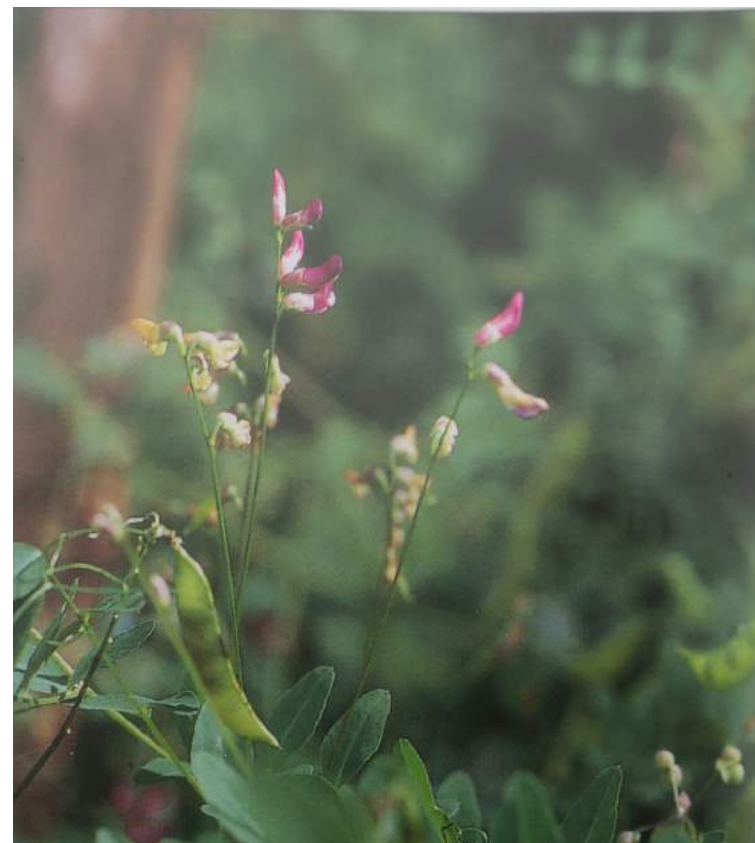
Boserup Stævningslaug glæder sig til og over at bistå med at få stævningssskoven til at fungere rigtig godt (ikke mindst med hensyn til biologisk mangfoldighed), og at formidle det dejlige område til "publikum".

Stævningssskoven i Boserup Skov

Lidt nordvest for Roskilde ligger Boserup Skov, der i dag er voksested for landets største og mest livskraftige bestand af Krat-Vikke. Bortset fra en indsamling fra 1886, har arten tilsyneladende trivedes i ubemærket i skoven helt op mod midten af 1900-tallet, hvor den igen blev samlet i 1946 (Herb. C.). I oversigten over ærteblomstfamiliens udbredelse i Danmark (Jessen 1931) er Krat-Vikke da heller ikke nævnt fra Boserup Skov; hverken i teksten eller på prikkortet.

I skovens sydvestlige hjørne findes et skovparti, der er fredet som gammel stævningssskov. Denne del af skoven er kendt for sit fantastiske forårsflor, der har været mål for mange forårsekskursioner i foreningens regi. Det er her Krat-Vikke trives, og her findes også stadig en række

andre interessante plantearter, der i lighed med Krat-Vikke har deres foretrukne voksested i lysåbne skove og varme, sydvendte skovbryn. Eksempelvis kan nævnes Finger-Lærkespore (*Corydalis intermedia*), Sort Fladbælg (*Lathyrus niger*), Blodrød Storkenæb (*Geranium sanguineum*) og Lådden Perikon (*Hypericum hirsutum*). Bortset fra den sidstnævnte er disse arter i dag henvist til det yderste skovbryn, da de tidligere stævnede partier nu overvejende har præg af traditionel mørk nutidsskov. Dette er formentlig samtidig årsagen til, at andre gode stævningssskovarter som Blåtøppet Kohvede (*Melampyrum nemorosum*), Tyndakset Gøgeurt (*Orchis mascula*) og Forskelligblomstret Viol (*Viola mirabilis*) i dag er forsvundet fra stævningssskovpartiet. Sidstnævnte art findes dog stadig ét sted i nærheden.

Krat-Vikke i Boserup skov foto Søren G Christiansen

I starten af 1990'erne kendte man kun til to planter af Krat-Vikke; én i den sydlige del af den tidligere stævningssskov og én ved parkeringspladsen ("Skovly") i skoven lidt sydøst for stævningssskoven. Indtil da var hele det fredede parti kun stævningssskov af navn. Skoven fremstod som en sluttet højskov domineret af især Ask (*Fraxinus excelsior*) samt stedvis af Storbladet Elm (*Ulmus glabra*) og med indblanding af Stilk-Eg (*Quercus robur*), Vorte-Birk (*Betula pendula*) og Fugle-Kirsebær (*Prunus avium*). Ifølge statsskovvæsenets vandretursfolder for Boserup Skov blev aske- og elmetræerne plantet (?) i midten af 1800-tallet. Underskoven var tæt og domineret af Ask, Storbladet Elm og Hassel (*Corylus avellana*); dels i form af unge, selvsåede træer og dels som ældre, skyggeprægede og ranglede stødskud.

Stævning genoptages i det små

I vinteren 1990-91 blev stævningsdriften genoptaget på et lille område i den sydlige del af det fredede skovparti. Dette ny tiltag kom i stand, da Roskilde Tekniske Skoles jordbrugsafdeling "Vilvorde" kontaktede den daværende skovadministration og foreslog en genoptagelse af den gamle driftsform som en del af undervisningen af skolens skovelever. Denne aftale er fortsat, efter at Boserup

Skov blev købt af staten, og i dag administreres af Skov- og Naturstyrelsen. I tiåret siden 1991 har "Vilvorde" gennemført stævningsdrift på 4 delområder i den fredede parcel. Endnu en begivenhed var medvirkende til, at der igen blev skabt lys i skoven, idet samtlige store elmetræer i stævningskovpartiet døde af elmesyge i første halvdel af 1990'erne.

Op gennem 1990'erne kunne vi konstatere, at Krat-Vikke var i fremgang. Ikke

mindst langs skovveje fandt vi nye forekomster, og ved grundige optællinger i november 2000 og oktober 2001 kunne vi konstatere tilstedeværelsen af 11 delpopulationer, hvoraf de 9 fandtes i stævningskovpartiet. De to resterende drejer sig om en population i et naboområde til stævnings-skoven, der tidligere var nåleskov, og som i dag fremstår som en lys ungskov af selvsåede lystreer, samt den tidligere nævnte forekomst ved den sydøstlige parkeringsplads.

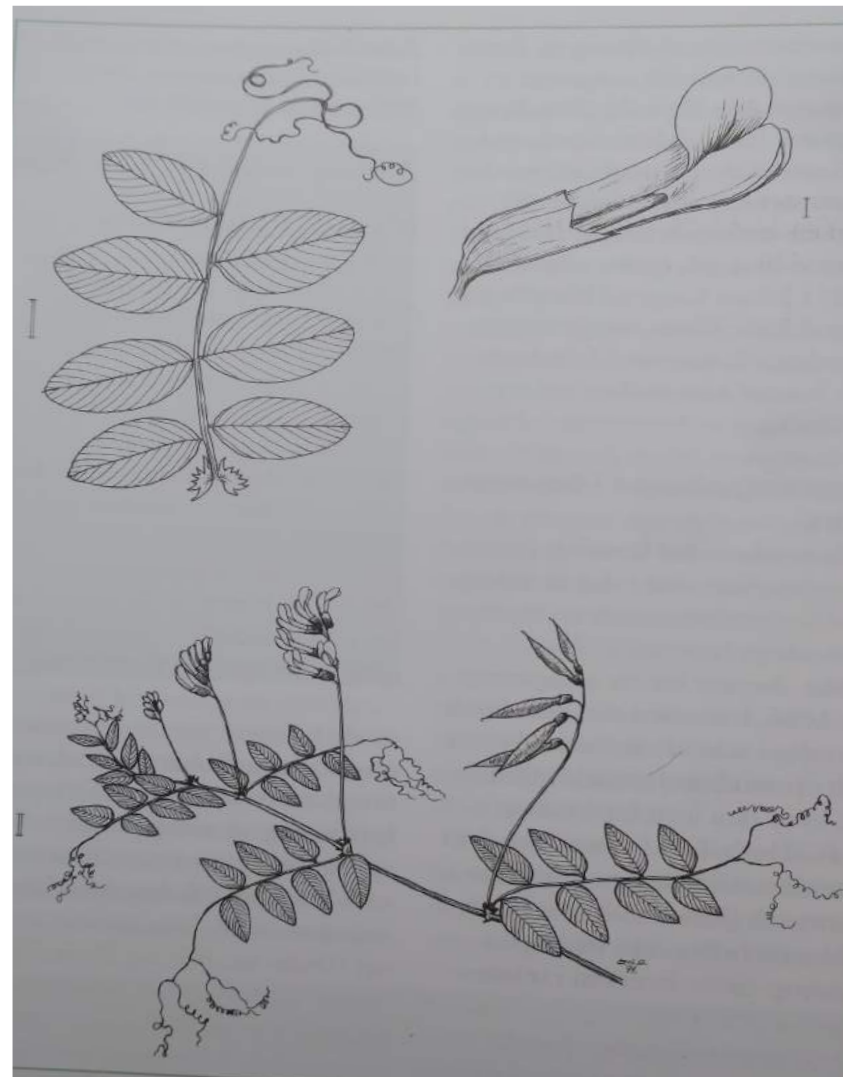

*Krat-Vikke klatrende
i buske og småtræer i
Boserup Skov,
20. november 1999.
Foto: Niels Faruholdt*

*OBS. Billederne i denne .pdf
er gengivet lidt hastigt med en
metode og i en form, der ikke yder
dem retfærdighed.*

*Se URT nr 2 2004, og få ved
samme lejlighed det fulde udbytte
af artiklen, som fortæller om "den
sjældne Krat-Vikkes morfologi,
biologi og udbredelse"*

Tegning: Jens Chr. Scou

Stævnings-skoven i Boserup Skov er fredet, men har den en fremtid?

Boserup Skov indgår som en del af en større fredning af arealer omkring Kattinge Vig og Kattinge-søerne. Kendelsen, der er afsagt i 1980, nævner eksplicit områdets naturvidenskabelige interesser ”navnlig med hensyn til geologi samt plante-, fugle- og insektiv”. Kendelsen nævner ligeledes, at fredningen ikke er til hinder for fortsat skovdrift herunder ”sædvanlige driftsomlægninger”. I direkte følge heraf nævnes det specifikt for stævnings-skovpartiet: ”Askestævnings-skoven på matr. nr. 5a, Boserup, Roskilde jorder, skal dog bevares som sådan skov, ...”.

Desværre opfyldte den forrige ejer, Københavns Kommune, ikke fredningskendelsens intentioner. Og Miljøministeriet, der har ejet skoven siden 1995, har ej heller udarbejdet retningslinier for fornuftig genoptagelse af stævningsdriften. Tværtimod kan man i driftsplanen for Odsherred Statsskovdistrikt i afsnittet ”Beskrivelse og retningslinier for de enkelte skove” læse, at stævnings-skoven i fremtiden skal fremstå som en mosaik af flere skovtyper. Det tidligere, relativt intakte, men forsømte, stævnings-skovparti dækker ifølge planen 7,4 ha. Af dette areal påtænker skovdistriktet kun at bevare stævningsdriften på 1,5 ha (afd. 1311e). Resten tænkes drevet som plukhugst drift (4,2 ha) eller udlagt til urørt skov (1,7 ha). De nævnte intentioner er

alle gode og positive i naturskogsstrategiens ånd, men i fredningen pointeres det, at området skal drives som stævnings-skov. En sådan konvertering af fredet stævnings-skov til andre driftsformer må naturligvis kræve en dispensation fra fredningen.

I april 2002 mødtes vi med skovri-der Arne Jørgensen og den daværende skovfoged, Stefan Skov i Boserup Skov. Skovdistriktet havde taget initiativ til dette møde, efter at have gennemlæst et tidligt udkast til denne artikel. På mødet blev det vedtaget at udvide det fremtidige stævnings-skovareal fra 1,5 ha til ca. 2,5 ha. Vort forslag til en driftsplan for stævnings-skoven (Box 1.) blev på mødet godkendt af skovadministrationen. Det er planen, at skovafdelingen på ”Vilvorde” i fremtiden skal udføre stævningen, hvorefter skovdistriktet sørger for, at stævnet materiale fjernes.

Målet er, at et større, driftsmæssigt ensartet skovområde igen kommer til at fremstå som en egentlig stævnings-skov med et kulturhistorisk typisk præg med henblik på at bedre mulighederne for de planter, dyr og insekter, der især er knyttet til lyse skove, men også for at øge oplevelsesmulighederne for skovens store publikum. I forbindelse med en den genoptagelse af stævningen, der er sikret via fredningen, foreslår vi] derfor, at der udarbejdes oplysningsmateriale til publikum i en eller anden form.

Box 1. Forslag til driftsplan for stævnings-skoven i Boserup Skov

- * Bortset fra nogle få gamle eg og ask fjernes samtlige overstandere på arealet.
- * Området opdeles i et antal tilnærmelsesvis lige store parceller. Vi foreslår arealet opdelt i 10-12 parceller med stævning af en parcel ca. hvert år (10-15-årig omdrift), startende fra sydøst.
- * Stævningen foretages manuelt i perioden fra november til marts, gerne i forbindelse med frostperioder. Det er vigtigt at alt plantemateriale fjernes fra arealet og at evt. flis ikke efterlades. Afbrænding på arealet må absolut frarådes.
- * Ved stævningerne kan enkelte udvalgte, unge Iystræer lades tilbage som fremtidige overstandere.
- * Hver sommer maskinslås et ca. 4 meter bredt spor mellem parcellerne. så disse ikke ”flyder” sammen og således, at publikum kan se og forstå de dyrkningsmæssige og kulturhistoriske aspekter.

I forbindelse med denne artikel har vi ikke søgt i historiske kilder, der kan belyse den autentiske stævningsdrift i Boserup Skov.

PS: Det fremgår af artiklen at Krat-Vikkens forekomster i Norden formentlig har flere forskellige baggrunde: Både relikter fra spontan indvandring og spredning fra dyrkning af såvel prydplanter som foder.

I betragtning af Boserup Skovs tidligere historie som græsset og lejlighedsvist ”forhugget” (dvs at der var fældet og fjernet rigtig meget under den svenske hærs

toget i Danmark), er det tænkeligt at Boserup-relikterne faktisk hører til dem, der (muligvis) går helt tilbage til før bronzealderen.

Den i 2004 store udbredelse af Krat-Vikke er i 2018 reduceret, så planten igen kun vokser på de 2 klassiske lokaliteter. Vi håber at den fremtidige mere systematiske stævningsdrift kan give både dén og andre lyselskende urter bedre vilkår igen. BP